

הפיקוח על הבנקים יחידת ההסדרה

תל-אביב, ד' באלול תשס"ט

24 באוגוסט 2009

REG09063B

לכבוד

התאגידים הבנקאיים

לידי : המנהל הכללי

הקצאת הון בגין עסקאות ריפו בבורסה

כללי :

1. לאחרונה הושק מכשיר חדש של עסקאות מסוג ריפו באג"ח של ממשלת ישראל ובמק"מ, שתבוצענה באמצעות מערכת MTS ואשר מסלקת הבורסה משמשת כצד נגדי מרכזי – CCP (Central Counter Party) לעסקאות אלו.
2. על מנת לצמצם את אי הוודאות הכרוכה במכשיר החדש, ועל מנת לאפשר לבנקים להתארגן לפעילות בתחום בהקדם האפשרי, נתבקשנו להבהיר את אופן הקצאת ההון הנדרשת מהתאגידים הבנקאיים בגין עסקאות אלו.
3. הקצאת ההון, כפי שתפורט להלן, מבוססת על ראיית העסקאות הנ"ל מבחינה חשבונאית כחוב מובטח.
4. עד לכניסת מסגרת העבודה של באזל II לתוקף, בתחילת 2010, הקצאת ההון תתבסס על הוראת ניהול בנקאי תקין 311 בנושא יחס הון מזערי. החל משנת 2010, הקצאת ההון תהיה בהתאם למפורט בהוראת השעה לבאזל II.

הקצאת ההון לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 311 :

5. עסקאות מסוג ריפו תטופלנה כעסקאות אשראי בביטחון, ותשוקללנה בהתאם למפורט בהוראה, על פי הצד הנגדי לעסקה : מסלקת הבורסה¹ או צד ג' (שאינו מסלקת הבורסה).
6. הטיפול בבטחונות שהבנק יעמיד לטובת מסלקת הבורסה, כנגד הפוזיציות הפתוחות בעסקאות מסוג ריפו, יהיה בדומה לטיפול הקיים היום בבטחונות שמעמיד הבנק לטובת מסלקת הבורסה.

הקצאת ההון לפי מסגרת העבודה של באזל II :

הקצאת ההון תהיה בהתאם למפורט בהוראת השעה - "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" אשר פורסמה על ידי המפקח על הבנקים בדצמבר 2008. להלן הבהרות והפניות לסעיפים הרלבנטיים.

¹ נכון להיום, שיעור השקלול של מסלקת הבורסה הינו 20%.

כאשר הצד הנגדי לעסקה הוא מסלקת הבורסה:

7. נספח 4 להוראת השעה - סיכון אשראי צד נגדי (counterparty credit risk) - מפרט, בין השאר, את הטיפול ההוני הנדרש בגין עסקאות בנגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך (SFTs - Securities Financing Transactions) מול צד נגדי מרכזי.

עסקאות מימון ניירות ערך כוללות (על פי סעיף ההגדרות), בין השאר, עסקאות כדוגמת הסכמי רכש חוזר (repurchase) ומכר חוזר (reverse repurchase), (להלן, עסקאות מסוג ריפו).

צד נגדי מרכזי מוגדר בנספח (בסעיף 6א') כמסלקת מעו"ף, מסלקת הבורסה בתל אביב ומסלקות/בורסות המנויות בסעיף 146א למסגרת העבודה של באזל.

8. ההתייחסות המפורטת לנושא זה כלולה בסעיף 6 לנספח. להלן מובאים עיקרי הדברים בהתייחס לעסקאות מסוג ריפו:

8.1 ניתן להקצות ערך חשיפה אפס לחשיפות סיכון אשראי של תאגידים בנקאיים

לצדדים נגדיים מרכזיים הנובעות מעסקאות מימון ניירות ערך (SFTs), שטרם נפרעו.

8.2 ניתן להקצות ערך חשיפה אפס לחשיפות אשראי הנובעות מפיקדונות במסלקות

ומביטחונות שהופקדו אצל צד נגדי מרכזי.

8.3 הטיפול המתואר לעיל, אינו מתייחס לחשיפות הנובעות מביטחונות המוחזקים

להפחתת סיכון כשל של משתתפים אחרים בהסדר (כמו קרן הסיכונים של מסלקת

המעו"ף או קרן הסיכונים של מסלקת הבורסה).

9. התאגידים הבנקאיים יוכלו ליישם את כללי הקצאת ההון בהתאם למהות השונה של

הביטחונות, כמפורט בסעיפים 8.2 ו- 8.3 לעיל, רק אם קיימת וודאות משפטית מלאה,

המאפשרת הבחנה ברורה בין סכומי הביטחונות, בהתאם לייעודם השונה ואופן מימושם,

כמפורט להלן:

9.1 כאשר קיימת הבחנה משפטית ברורה בין ביטחונות המופקדים בגין עסקאות מסוג

הריפו לבין ביטחונות המופקדים כנגד כשל של אחד המשתתפים בהסדר (ביטחונות

קרן הסיכונים) ניתן יהיה להפעיל את כללי הקצאת ההון, לפיהם: עבור ביטחונות

המופקדים בגין הפוזיציות בעסקאות מסוג ריפו – לא תידרש הקצאת הון, ועבור

ביטחונות המופקדים במסלקה למימוש במקרה של כשל של אחד המשתתפים בהסדר

– תידרש הקצאת הון.

9.2 בהיעדר הבחנה, כאמור, דרישת ההון בגין כלל הביטחונות המופקדים תהיה אחידה

ותותאם להקצאת ההון הנדרשת בגין בטחונות המופקדים כנגד כשל של אחד

המשתתפים בהסדר.

כאשר הצד הנגדי לעסקה הוא צד ג' (ולא מסלקת הבורסה):

10. בהנחה שהעסקה מול צד ג' תיערך כעסקה מסוג ריפו לכל דבר ועניין, כלומר, עסקה מקבילה לזו

שביצע הבנק מול מסלקת הבורסה, הטיפול ההוני בעסקה מסוג ריפו יהיה בדומה לטיפול ההוני

בעסקת אשראי מובטחת אחרת.

11. הטיפול המלא בעסקת אשראי מובטחת מפורט בהרחבה בפרק על חובות בודדים ובפרק על CRM בהוראת השעה. לצורך הנוחות, מובאים להלן עיקרי הדברים:

11.1. על פי סעיף 127 להוראת השעה, דרישת הון תחול על תאגיד בנקאי בגין כל צד של

עסקה המובטחת, כלומר הסכמי רכש חוזר (repo) והסכמי מכר חוזר (reverse repo) יהיו כפופים לדרישות הון.

בנק המוכר ני"ע בשלב הראשון, חשוף בפני הצד הנגדי בגובה שווי השוק של ני"ע שהוא מצפה לקבל בחזרה, ובגין חשיפה זו עליו להקצות הון. מנגד הוא מחזיק במזומן אותו קיבל כביטחון, אותו ניתן לקזז מהחשיפה (בהתקיים דרישת הודאות משפטית ויתר התנאים הקבועים בהוראת השעה).

בנק הרוכש ני"ע בשלב הראשון, חשוף בפני הצד הנגדי בגובה סכום המזומן שהוא מצפה לקבל בחזרה. מנגד הוא מחזיק בני"ע אותו קיבל כביטחון.

11.2. לצורך חישוב החשיפה ישתמש התאגיד הבנקאי בנוסחה שבסעיף 147 להוראת השעה². על פי נוסחה זו, יש לייחס, הן לחשיפה הן לביטחון, מקדמי ביטחון המפורטים בסעיף 151 להוראת השעה.

11.3. לעסקאות רכש חוזר מסוימות הנערכות מול "משתתף מרכזי בשוק"³ והעומדות בשורה ארוכה של תנאים משפטיים ותפעוליים המוסדרים בסעיף 170, ניתן לייחס מקדם ביטחון בגובה 0%.

11.4. לקבלת סכום הנכס המשוקלל לסיכון (RWA), יש להכפיל את סכום הנטו המתקבל לאחר הפעלת הנוסחה שבסעיף 147, במשקל הסיכון של הצד הנגדי.

11.5. במידה והתאגיד הבנקאי עורך מול הצד הנגדי מספר עסקאות מסוג ריפו, ועסקאות אלה מכוסות ע"י הסכם התחשבות נטו (Master Netting Agreement), יש לטפל בעסקאות אלה בהתאם לסעיפים 173 - 177 להוראת השעה. סעיף 176 קובע את הנוסחה לפיה יש לפעול. נקודת המוצא לנוסחה זו היא הנוסחה שבסעיף 147.

בכבוד רב,

עדו יד שלום

מנהל יחידת ההסדרה

העתק: המפקח על הבנקים

מר א. סופר – סגן המפקח על הבנקים

$$E^* = \max\{0, [E^*(1 + He) - C^*(1 - Hc - Hfx)]\}^2$$

כאשר: E^* = ערך החשיפה לאחר הפחתת סיכון; E = הערך השוטף של החשיפה; He = מקדם ביטחון המתאים לחשיפה; C = הערך השוטף של הביטחון שהתקבל; Hc = מקדם ביטחון המתאים לביטחון; Hfx = מקדם הביטחון המתאים בשל אי התאמה בין מטבע הביטחון למטבע החשיפה.

³ בהתאם לסעיף 171, רק הישויות הבאות ייחשבו "משתתפים מרכזיים בשוק": (א) ריבונות, בנקים מרכזיים וישויות סקטור ציבורי; (ב) תאגידים בנקאיים וחברות ני"ע; (ג) חברות פיננסיות אחרות הכשירות לקבל משקל סיכון של 20%; (ד) ארגוני סליקה מוכרים.